

Vastuullisuusohjeet matkailijoille

Olemme yhdessä matkailutoimijoiden kanssa sitoutuneet vastuullisen ja vähähiilisen matkailun edistämiseen. Tavoitteenamme on, että koet meillä arktisen luonnon ja laajat erämaa-alueet vastuullisesti ja turvallisesti sekä aidosti Utsjoen hengen eli kolme kylää ja paikalliskulttuurin. Päämääränämme on paikalliskulttuurin tukeminen ja perinteisen elämäntavan säilyttäminen arvokkaassa luontoympäristössä.

Toivomme, että nämä ohjeet auttavat Sinua kokemaan parhaan mahdollisen vastuullisen kokemuksen vieraanamme. Tervetuloa siis Utsjoelle vieraaksemme!

Tervetuloa Utsjoelle – liiku kestävästi ja viihdy alueella

- Suosi vähäpäästöisiä matkaketjuja Utsjoelle, kuten julkisia yhteyksiä ja esimerkiksi yhteiskyydityksiä lentokentältä.
- Autolla liikkeessasi vältä tyhjäkäyntiä ja esilämmitä autoasi talvipakkasella päästöjen vähentämiseksi. Lisäämme vastuullisuus- ja vähähiilisyysohjelmamme mukaisesti tulevaisuudessa myös sähköautojen latauspisteitä.
- Suosi sisäisissä liikenneyhteyksissä ja liikkumisessa yrittäjien tarjoamia ekologisia liikkumistapoja kuten pyöräilyä, kävelyä tai pidemmällä matkoilla mahdollisia yhteiskuljetuksia.
- Nauti vieraanvaraisuudesta ja Utsjoen ympärivuotisesta matkailutarjonnasta. Viivy kerralla kauemmin, niin saat lomastasi enemmän irti ja samalla vaikutat positiivisesti Utsjoen matkailun vastuullisuus- ja vähähiilisyystavoitteisiin.

Liikkuminen luonnossa

- Utsjoella käydään ja koetaan elämyksiä jälkiä jättämättä, joten pysythan merkityillä reiteillä ja käytämällä valmiita taukopaikkoja ja palvelurakenteita. Valitse reiteistä aina aktiviteetille oikea: hiihtoa, kelkkailua, lumikenkäilyä, kävelyä ja maastopyöräilyä varten on omat reittinsä. Suosittelemme pitkille vaelluksille Kevon virallista reittiä ja Pulmanki- Sevetti -reittiä.
- Opastetut aktiviteetit, retket ja ohjelmapalvelut ovat paras tapa saada enemmän irti luontokokemuksista, joten valitse retkellesi vastuulliseen toimintaan sitoutunut palveluntarjoaja ja samalla tuet paikallista tärkeää matkailuelinkeinoa. Huomioithan, että Utsjoella toimitaan arktisissa olosuhteissa, jolloin vastuullisen palveluntarjoajan käyttö takaa myös turvallisuuden.
- Suosi omatoimisessa retkeilyssä lähireittejä ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia. Huomioithan että teet tulet vain virallisille tulentekopaikoille. Tulta ei tule tehdä metsä- ja ruohikkopalovaroituksen aikana.
- Pidetään luonto ja kylät siisteinä. Luonnossa ei ole useinkaan roskakoreja, joten vie mennessäsi se, minkä toit tullessasi.
- Eläimet ovat olennainen osa luontokokemusta. Kunnioitathan eläimiä muun muassa siten, että et häiritse tai vahingoita lintujen pesiä ja poikasia tai lähesty helposti pelästyviä poroja tai näiden vassoja. Pidä aina riittävä etäisyys eläimiin, joita tarkkailet tai kuvaat.
- Poroelinkeino ja porojen hyvinvoinnista huolehtiminen on syvällä paikallisessa kulttuurissamme ja elämäntavassamme. Annathan porojen kulkea rauhassa sillä ne laiduntavat luonnossa meillä Utsjoella ympäri vuoden. Antamalla etäisyyttä mahdollistat poron luontaisen laidunkierron ja tokan yhdessä pysymisen, jotka edistävät vähähiilisyttä sekä suojaavat poroja myös mahdollisilta petovahingoilta. Menethän poroerotustapahtumaan vain paliskunnan isännän luvalla tai vastuullisen palveluntarjoajan opastamana.

- Luonnossa liikkuessasi pidäthän koirasi kytkettynä, sillä se voi häiritä muita eläimiä tai muita kansaretkelijöitä.
- Muista hankkia asianmukaiset luvat metsästykseen sekä turvallisuusasiat, sillä luonnossa liikkuu myös retkeilijöitä. Huomioithan koirien käytön metsästyksessä herkällä poronhoitoalueella.
- Muista hankkia asianmukaiset luvat kalastukseen sekä huomioi myös Tenon rajajoen ulkopaikkakuntalaisten kalastussäännöt ja rauhoitusajat. Tarkemmin sääntöjä ja ohjeita saa kalastusluvan osaston yhteydessä sekä myös paikallisilta yrittäjiltä sekä Luontokeskus Siidasta. Lisätietoja löydät www.tenonkalaluvat.fi ja www.eraluvat.fi. Yleisesti noudata siis henkilökohtaisia saaliskiintiöitäsi, suosi elinvoimaisia kalakantoja, käytä kalaystävällisiä välineitä, desinfioi kalastusvälineet, huomioi rauhoitusajat äläkä myöskään roskaa jokea tai rantoja.

Paikallisten huomioiminen

- Utsjoki on saamelaisenemmistöinen kunta, joten teemme osamme, että aito paikalliskulttuuri ja elämäntapa säilyvät myös jälkipolville.
- Saamelaisuuteen liittyy saamenpuvun käyttö erilaisissa tilaisuuksissa ja juhlissa. Puvun käyttöä säätelevät kirjoittamattomat normit, joita saamelaiset noudattavat. Hyvän tavan mukaisesti etenkin matkailualan ulkopuolista henkilöä ei tule kohdella nähtävyytenä, rekvisiittana tai objektina.
- Ethän lähtökohtaisesti kuvaa paikallisia ihmisiä tai yksityisomaisuutta, vaan pyydäthän siihen erikseen luvan. Lapsien valokuvaaminen on sallittua vain vanhempien luvalla. Muista kunnioittaa paikalliskulttuuriin kuuluvia yksityisiä tilaisuuksia: ethän häiritse tai kuvaa tilaisuuksia kuten häitä, hautajaisia tai muita juhlia.
- Paikallisten asukkaiden kotirauhan huomioiminen on tärkeää. Huomioithan siis, että yksityiset pihat ovat vain asukkaiden käyttöön. Utsjoella piha-alueet voivat olla laajoja, luonnonmukaisia ja aitaamattomia. Ethän siis leirydy liian lähellä asumuksia tai tee avotulta toisen maalle.
- Vierailu arvokkaissa historiallisissa kohteissa on elämys. Jotta kulttuurihistoriamme säilyisi, varmistathan että vierailusi on kunnioittava ja jälkiä jättämätön. Ethän esimerkiksi kaiverra nimeäsi rakennuksiin, retkeilyn palvelurakenteisiin tai muistomerkkeihin.
- Hankithan saamelaisiin ja saamelaiskulttuuriin liittyvät matkailutoiminnot ja palvelut vastuullisesti ja eettisesti toimivilta saamelaistahoilta. Näin varmistut aidosta kokemuksesta, kulttuurin säilyttämisestä ja oikean tiedon siirtymisestä.
- Etsi tietoa saamelaisuudesta etukäteen, jolloin voit osoittaa kunnioitusta myös kulttuuria kohtaan. Lisätietoja löydät: [Saamelaiskäräjät \(samediggi.fi\)](http://Saamelaiskäräjät(samediggi.fi))

Minimoi kulutusta ja säästä energiaa

- Meillä nautitaan puhdasta ja hyvänmakuista hanavettä, joten pullotetulle vedelle ei ole tarvetta.
- Vältä kertakäyttötuotteiden ostamista. Esimerkiksi kertakäyttöisten kädenlämmittimien sijaan voit ostaa paikallisesti tehdyt lapaset ja villasukat. Matkailuyrittäjiltä voit usein myös vuokrata varusteita, joten kaikkea ei tarvitse hankkia.
- Minimoi jätteeksi päätyvän ruoan määrä. Lajittele jätteet mahdollisuuksien mukaan.
- Säästä energiaa pitämällä huoneenlämpö kohtuullisena, lämmittämällä saunaa vain tarvittaessa, pitämällä ikkunat ja ovet suljettuina sekä sammuttamalla valot ja sähkölaitteet, kun et niitä tarvitse.

- Ota oppia paikallisilta ja pidä itsesi lämpimänä ulkoilun jälkeen villasukkien, kuuman juoman ja villin avulla - älä kuumalla suihkulla!

Suosi paikallisia tuotteita ja palveluja

- Utsjoen ruokakulttuuri on aitoa, paikallista ja luontoa sekä sen antimia kunnioittavaa. Suosi lähi- ja paikallisuokaa kokeilemalla paikallisen keittiön antimia. Kysy rohkeasti lähiruoan alkuperästä, niin saat kuulla myös paikallisia tarinoita! Kysy myös esimerkiksi paikallisen poronlihan tilausmahdollisuuksista suoraan kotiisi tai osta mukaan kotiin lähtiessäsi.
- Valitse paikallisia tuotteita. Ostamalla paikallisesti valmistettuja matkamuuistoja tuet paikallisia pienyrittäjiä ja kulttuuria. Sámi Duodji -sertifioidut tuotteet ovat merkki aidosta perinteisestä saamelaisesta käsityöstä.
- Käytä paikallisia ja vastuullisesti toimivia yrityksiä. Kysy rohkeasti, miten vastuullisuus on huomioitu ja miten sitä edistetään yrityksissä ja matkailualueella. Esimerkiksi Utsjoen matkailusivustot kertovat miten alueella vastuullisuutta edistetään.
- Osoita kiinnostusta paikallista kulttuuria, uskontoa ja luontoa kohtaan; retkeile ja tutustu paikallisten tarjoihin kohteisiin ja aktiviteetteihin, noudata annettuja ohjeita ja reittejä.

Huolehdi omasta ja muiden turvallisuudesta

- Utsjoella ja yleensäkin Lapissa ajaminen vaatii äärimmäistä tarkkuutta eri vuodenaikoina, sillä tiet voivat olla hyvin liukkaista ja teillä voi tulla vastaan poroja ja muita eläimiä. Etäisyydet ovat pitkiä, joten tankkaa ajoneuvosi ennen kuin poistut taajama-alueelta. Ethän vaaranna omaa tai muiden turvallisuutta, jos pysähdyt kuvaamaan esimerkiksi revontulia matkasi aikana. Pysähdy vain levähdyspaikoille ja muista pimeällä pitää auton valot päällä, jotta muutkin tien käyttäjät havainnoivat sinut.
- Suosi isompia teitä, sillä nämä ovat usein valaistuja ja palvelut ovat lähempänä. Pienemmät tiet saattavat olla auraamattomia tai huonokuntoisia, vaikka google maps sinut saattaa näille ohjatakin.
- Huolehdi turvallisuudestasi hyödyntämällä paikalliset olot tuntevan oppaan ammattitaitoa ja aluetuntemusta. Kelkkaile esimerkiksi turvallisesti opastetuilla kelkkasafareilla.
- Jos liikut jalan, liiku aina jalkakäytävillä, kun mahdollista. Käytä heijastinta tai taskulamppua, jotta sinut nähdään, kun liikut pimeässä.
- Noudata erityistä varovaisuutta jäällä liikkuessasi, sillä virtapaikat sekä etenkin syys- ja kevätjäät ovat arvaamattomia, jopa hengenvaarallisia.
- Sääolot ja kylmyys voivat yllättää, joten pukeudu aina riittävän lämpimästi. Varaudu myös säätilan äkillisiin muutoksiin.
- Ilmoita aina reitti- tai retkisuunnitelmiasi, kun poistut taajamista harvemmin asutuille alueille tai erämaa-alueille yksin. Pidä puhelin mukana ja akku täynnä. Säilyttämällä puhelinta lämpimässä, lähellä vartaloasi, lisää akkusi kestoa kylmässä. Lataa 112 Suomi -mobiilisovellus puhelimeesi, jotta nopeutat avunsaantia hätätilanteessa.
- Huomioi terveysturvallisuus ja voimassa olevat ohjeet mm. kasvomaskien käytöstä, käsihygieniasta, liikkumisesta tai henkilörajoituksista. Yleisesti myös flunssakaudella on tärkeää huolehtia erityisesti käsihygieniasta. Mikäli sairastut, niin vältä kättelyä ja paikkoja, joissa liikkuu paljon ihmisiä. Yski tarvittaessa nenäliinaan tai hihaasi.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Viesti ja kerro odotuksistasi ja kokemuksistasi

- Ennen matkaa on hyvä tutustua muiden matkailijoiden kokemuksiin esimerkiksi keskustelupalstoilla ja myös esittää kysymyksiä keskusteluissa. On kuitenkin hyvä muistaa, että kaikki mitä internetiin kirjoitetaan, ei ole totta. Hyvä tietolähde on myös Utsjoen matkailusivustot sekä erikseen saamelaisuudesta: [Saamelaiskäräjät \(samediggi.fi\)](http://Saamelaiskäräjät (samediggi.fi))
- Perillä Utsjoella kohteessa olisi tärkeää kertoa tietoa matkailuyrityksille ja matkanjärjestäjille asioista, niin hyvistä kuin huonoista. Matkailuyritykset pyrkivät tuomaan esille vastuullisia tapoja kokea Utsjoki, joten tuo esiin kokemuksesi ja odotuksesi hyviksi kokemistasi käytännöistä omien sosiaalisen median kanavien lisäksi myös Utsjoen matkailun sosiaalisen median kanavissa. Esimerkki vastuullisuudesta muille vain tehostaa vastuullisuus- ja vähähiilisyystavoitteidemme saavuttamista. Jos kohtaat jotain vastuullisuudesta poikkeavaa tai siinä kehitettävää, ole rohkea ja uskalla ilmoittaa asiasta eteenpäin alueen matkailuorganisaatiolle.
- Matkan jälkeen palattuasi kotiin muista antaa palautetta matkailuyritykseen niin hyvistä kuin huonoistakin asioista.